

Suomen teologinen instituutti
Halleluja! Luentosarja psalmeista
Henrik Perret 27.3.2007

Psalmi 118

Halleluja, Hoosianna ja Benedictus!

Kun aloitetaan toteamalla, että Psalmiin 118 liittyy kolme keskeistä termiä, Halleluja, Hoosianna, ja Benedictus, niin jokainen ymmärtää, että psalmilla on myös hyvin keskeinen merkitys kristilliselle kirkolle.

Halleluja!

Ps. 118 on osa ns. Hallel-psalmeja, joita veisattiin suurten juhlien yhteydessä. "Egyptiläinen Hallel" (Ps. 113–118) on myös kiitosvirsi, jota Jeesus ja hänen opetuslapsensa veisasivat viimeisenä iltana pääsiäisaterian yhteydessä.

UT:ssa sanotaan Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, eli puhutaan vain veisaamisesta (hymneesantes), mutta UT:n heprealainen käännös¹ kääntää perustellusti וַיִּקְרְאוּ אֶת־הַהַלֵּל (vajikru et-hahallel).

Kun Hallel-psalmeja laulettiin, aloitettiin ensimmäisestä pääsiäisestä Egyptissä, jolloin lähdettiin Kaislameren kautta matkalle luvattuun maahan ja päädyttiin Siionin vuorelle.

Psalmissa on monenlaisia ääniä: liturginen (1–4), henkilökohtainen (5–14), kansan (15–). Psalmi etenee kuin kulkue. Sitä hallitsee dialogi, kun kuningas ja hänen seurueensa etenevät porttien kautta, kun he vaativat pääsyä sinne ja kun he pääsevät perille alttarille asti.²

Psalmi kuvaa Israelin kansan pelastusta Egyptistä ja matkaa Siionin vuorelle, mutta psalmin sanat ymmärretään varsinaisesti (kuten esim. Jes. 53) vasta palmusunnuntain ja hiljaisen viikon tapahtumissa.

Kiittäkää Herraa, הוֹדוּ לַיהוָה (hooduu>jada(h)= heittää, hif. = kiittää), on psalmin perusluonne. Psalminkirjoittaja kiittää Herraa (JHWH) siitä, että hän on hyvä. (טוֹב)=tob on hyvin monipuolisesti ja positiivisesti

¹ Salkinson-Ginsburg, Matt. 26:30

² D. Kidner, ad loc.

ladattu sana: hän on ihana, oikeamielinen jne. Toinen kiitoksen aihe on Herran חֶסֶד hesed, hyvyys, rakkaus, armo. Hesed on liiton Jumalan armoa, hyvyyttä ja uskollista rakkautta ilmaiseva sana. Tätä toistetaan neljä kertaa (j. 1–4). Kaikissa elämän tilanteissa ja vaikeuksienkin keskellä on aina syytä kiitokseen, koska Hänen armonsä, hyvyytensä ja rakkautensa pysyvät iankaikkisesti. Mahdollista ja jopa todennäköistä on, että seurakunta on vastannut liturgisesti sanoilla ”sillä Hänen armonsä pysyy iankaikkisesti”. Se on pääteema, kantava voima elämän eri vaiheissa. Psalmi alkaa niin kuin päättyykin: ”Kiittäkää Herraa, sillä Hän on hyvä, sillä hänen armonsä pysyy iankaikkisesti.” Samaa lausetta käytetään Psalmeissa 106 ja 136, sekä 1. Aik. 16:34:ssa, jossa kerrotaan, että ”tuona päivänä Daavid asetti Asafin ja hänen veljensä ensimmäistä kertaa laulamaan Herralle tätä ylistystä” (16:7). Myös Jeremia käyttää tätä samaa ilmaisua (33:11). Varsinkin psalmin כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדְךָ ki olam hasdo, ”sillä iankaikkinen hänen armonsä” on toistuvana teemana Psalmissa 136.

Seuraava jakso (j. 5–9) on ahdistuksessa olleen henkilön rukous. Hän kertoo huutaneensa Herraa, ja Herra vastasi ja pelasti hänet. Herran suuret teot ovat usein kiitosvirsiensä kantavia teemoja (esim. 2. Moos. 15). ”Kun Herra on minun kanssani, en minä mitään pelkää.” Ei kannata luottaa tai turvautua ihmisten apuun, vaan Herraan.

Jakeissa 10–14 on mielenkiintoinen toteamus, että kaikki pakanat (pakanakansat) käyttäytyvät kuin viholliset. כָּל-גּוֹיִם kol goj'im ei voida kääntää kuten KR 1992 vihollisiksi, vaikka pakanat usein ovatkin vihollisia. Gojim ja am, pakanat ja (Jumalan) kansa ovat monissa psalmeissa vastakohtia, ja rakenne muistuttaa myös samoja teemoja kuin mm. Psalmeissa 2, 46, 47 sekä Sak. 14. Jae 14a on suora lainaus 2. Moos. 15:2. Hallelin käyttö suurten pyhien yhteydessä on kansan anamnesis, he muistavat, palauttavat mieleensä Jumalan suuret teot ja saavat siitä lohdutuksen.

Herra on kurittanut ja koetellut kansaansa, mutta ”kuolemalle hän ei minua antanut” (j. 18). Jaksossa (15–19) puhutaan ”Herran oikeasta kädestä”. יְמִין יְהוָה on vanhurskautta ja oikeamielisyyttä korostava ilmaisu.

Mutta kohokohta on psalmin loppuosassa. Vanhurskauden portit, שַׁעֲרֵי צֶדֶק, sha'are-sedeq, (118:19) on kuninkaan portti, josta hän käy kiittämässä Herraa (118:20,21). Myös Ps. 24:ssä on samanlaisia ajatuksia. Monet kommentaattorit näkevät ”vanhurskauden portin” ”voiton porttina”. Tämä on ymmärrettävä tulkinta, jos nähdään psalmi pelkästään kuninkaan riemujuhlana, kun hän voittoisan sotaretken jälkeen palaa omiensa luo. Kuitenkin teksti puhuu vanhurskaista ja vanhurskauden

portista, josta tulee ymmärrettävää tekstiä varsinkin messiaanisen tulkinnan mukaan.

Kuitenkin tässä psalmissa puhutaan Herran portista, josta vanhurskaat käyvät sisälle. Psalmissa on selvästi messiaaninen sävy. Herran portti ei ole pelkästään kuninkaan portti, vaan nimenomaan Herran portti.

VT:n näkökulmasta puhutaan hylätystä kivistä **מַאֲסוֹן אֶבֶן**, eben ma'asu, josta tuli kulmakivi **פִּנְיָה רֹאשׁ** (rosh pinnah). Kulmakivi-teema löytyy kohdista Jes. 28:16, Matt. 21:42, Ap. t. 4:11, 1. Piet. 2:6.

Tekstistä ilmenee, että rakentajat itse, eli Israelin vahvat miehet, hylkäsivät kalliin peruskiven. Jesajan mukaan he olivat tehneet liiton kuoleman kanssa ja luottivat siihen ettei Jumalan viha (vitsaus, tulva) tavoita heitä (Jes. 28:15–). Mutta Herran vastaus oli toinen. "Katso, minä lasken Siioniin peruskiven, koetellun kiven, kalliin kulmakiven, lujasti perustetun; joka uskoo, se ei pakene" (Jes. 28:16). UT tekee selväksi että tuo peruskivi, kallis kulmakivi, on Kristus.

Hoosianna! Benedictus!

Hoosianna-sana ei ole nimi, vaan rukous: **אָנָּה יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא** anna Jahve, hoshiah nna, oi Herra auta (pelasta). LXX kääntää κύριε σῶσον δη. Psalmin loppuosa kulminoituu pelastushuutoon: Hoosianna. Ensin on oltu iloisia siitä, että Herra on pelastanut vaaroista. Mutta loppujakeet puhuvat siitä "päivästä, jonka Herra on tehnyt. Se on erikoinen päivä, silloin huudetaan "hoosianna", ja Benedictus, "Siunattu olkoon hän joka tulee Herran nimeen", voidaan myös kääntää, siunattu Hän joka tulee Herran nimellä, siis jonka nimi on Herra, **בְּרִיךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה**, baruk habbaa beshem Jahve. LXX kääntää εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, siunattu Hän joka tulee /tuleva, ja se viittaa ehdottomasti messiaaniseen aikaan ja itse henkilöön.

Kiitoksen varsinainen aihe ei ole avun saaminen Jumalalta. Siitä pitää toki kiittää. Mutta kiitoksen ja ylsityksen varsinainen kohde on Herra itse. Hallelu Jah, ylistäkäämme Herraa, Hooshia nna' Herra pelasta, ja Benedictus, Baruk – siunattu olkoon Hän.